

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Ільченка Віктора Анатолійовича
«Державні засади запобігання та протидії мережевому тероризму
в економіці України»,
представлену на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та
управління національним господарством

Актуальність теми дисертаційної роботи

Україна обравши європейський вектор розвитку, а також інтеграцію до євроатлантичного безпекового простору актуалізувала потребу у досягненні критеріїв необхідних для успішного співробітництва. Міжнародні рейтинги свідчать, що на теренах цивілізованих й економічно розвинених країн тероризм має спорадичні прояви, в Україні це явище перманентне і ґрунтується на цілому комплексі протиправних дій і вчинків, націлених на підрив економіки, суспільства, державного устрою тощо. У зв'язку з цим особливого значення набуває активізація наукових досліджень щодо обґрунтування теоретико-методологічних підходів і розробки практичних рекомендацій щодо удосконалення державних засад щодо запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України. Необхідно зауважити, що в розвинених країнах вже сформована відповідна наукова школа.

Актуальність обраної автором теми наукового дослідження обумовлена значним зростанням впливу мережевого тероризму на національну економіку України, каскадним характером його впливу та політичним підґрунтям тощо. У зв'язку з цим, розробка теоретико-методологічних підходів і практичних рекомендацій щодо впровадження державних засад стосовно запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України з урахуванням сучасних суперечностей та особливостей розвитку вітчизняної і світової економіки є своєчасною та відповідає викликам сьогодення. Забезпечення економічного розвитку потребує

невідкладного переосмислення цілей та механізмів запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України.

З урахуванням зазначених обставин визначена мета дисертаційної роботи Ільченка Віктора Анатолійовича, а також завдання, необхідні для її досягнення. Це дає підстави стверджувати, що тема представленої до захисту дисертації відзначається високою актуальністю, результати дослідження мають теоретичне, методологічне і практичне значення. Виконання дослідження узгоджується з планом науково-дослідної роботи ВНЗ «Національна академія управління» за темою: «Інноваційно-інвестиційні чинники сталого соціально-економічного розвитку» (№ державної реєстрації 0116U003934).

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації

Основні результати наукового дослідження, висновки і практичні рекомендації, які сформульовані дисертантом, слід вважати теоретично обґрунтованими й достовірними. Вони ґрунтуються на сучасних положеннях економічної теорії та практики забезпечення економічної безпеки національних економік світу. Автор комплексно застосував загальнонаукові та спеціальні економічні методи дослідження, що є умовою забезпечення обґрунтованості та достовірності результатів наукового пошуку. Ним опрацьована достатня кількість інформаційних джерел, нормативно-правових документів, наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених. Результати дослідження вдало оформлені в таблицях, схемах та додатках.

Дисертація характеризується чітким дотриманням логіко-структурної схеми дослідження, відповідністю наукових результатів та винесених на захист положень наукової новизни поставленій меті й конкретизованим завданням дослідження. Зміст дисертації й автореферату відповідають її

темі. Результати дослідження та рекомендації автора пройшли апробацію, підтверджену відповідними довідками про впровадження.

Вагомість і значення отриманих результатів дослідження підтверджена їх апробацією у наукових фахових виданнях. Результати наукових досліджень Ільченко В.А. були оприлюднені й одержали схвалення на міжнародних науково-практичних конференціях. Зазначене є свідченням достатнього рівня обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна, теоретична і практична значущість дисертації та повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях

Детальне ознайомлення зі змістом дисертації, основними науковими публікаціями у фахових виданнях, авторефератом дозволяє визначити, що мету дослідження виконано. Основні положення сформульовані автором самостійно й відображають особистий внесок дисертанта в розвиток економічної науки. Це знайшло відображення в основних положеннях дисертаційної роботи, які характеризуються належним рівнем наукової новизни.

Наукова новизна дисертаційної роботи Ільченка В.А. пов'язана з обґрунтуванням теоретичних положень і принципів, методів й механізмів державних засад запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України та розробкою методології і практичних рекомендацій, що забезпечать економічну безпеку національного господарства.

Серед найважливіших результатів, що характеризуються науковою новизною і розкривають повноту та зміст дисертаційного дослідження, варто виділити напрацювання щодо обґрунтування концептуальних положень Державної програми запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України, яка враховує особливості глобалізаційних процесів, являючи собою комплексну структуру та ранжування дій, які

визначають векторне направлення процесів, спрямованих на зниження мережевої терористичної загрози і, в кінцевому рахунку, її ліквідації.

Науковий інтерес становить удосконалена в дисертації модель розвитку державних засад щодо запобігання та протидії мережевому тероризму в умовах ускладнення конкурентного середовища, яка: складається з п'яти взаємопов'язаних елементів: «зовнішнє середовище», «конкурентне ринкове середовище», «глобалізація», «тероризм» та «національна економіка», це дало змогу більш детально визначити вплив мережевого тероризму на окремі складові економічної безпеки національного господарства.

Заслуговує на увагу доробок автора стосовно класифікації форм, джерел і способів фінансування мережевого тероризму, що дозволяє чітко розмежувати і згрупувати обставини, які необхідно встановити під час визначення різновидів форм, джерел та способів фінансування тероризму та обґрунтувати напрями пошуку відповідних доказів, що зумовлюється об'єктивним зв'язком обставин зі змістом і видами доказів для забезпечення максимальної ефективності визначення завданих національній економіці збитків від фінансування мережевого тероризму.

Науково-методичний інтерес становить розроблений дисертантом комплекс заходів щодо формування концептуальних основ протидії економічним основам мережевого тероризму, які на відміну від існуючих містить не каральні, а превентивні заходи, котрі становлять основу державних імперативів протидії економічним основам мережевого тероризму.

Практично значимим є розвинуті автором теоретико-прикладні особливості формування та реалізації державного механізму запобігання та протидії мережевому тероризму. Це дало змогу визначити цілі державного механізму запобігання та протидії мережевому тероризму, принципи, завдання та функції його реалізації, розкривши широку варіативність

регулюючих впливів на систему розрахунків і відповідного контролю за фінансуванням антитерористичних заходів

Таким чином, змістовне наповнення і розкриття пунктів наукової новизни має теоретичне та практичне значення, як для економічної науки в цілому, так і для споріднених з нею за об'єктом наукової уваги напрямів наукової думки.

Ці та інші результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною значимістю в контексті можливості їх використання у практиці державного управління національною економікою та при науковому обґрунтуванні й здійсненні комплексу заходів щодо вдосконалення механізмів державного регулювання; у системі органів виконавчої влади, що займаються питаннями безпеки при обґрунтуванні інструментарію управління, вибору критеріїв ефективності, складу, змісту та співвідношенням управлінських функцій; у освітньому та науковому процесі вищих навчальних закладів та наукових установ, для розробки й впровадження навчальних програм і планів.

Практична значимість основних положень дисертації підтверджена довідками про впровадження результатів дослідження, які надані Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку (народний депутат України В.М.Давиденко) (довідка № 20-10-ВР від 18.10.2019); Комітетом Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (в.о.керівника Секретаріату С.І.Воробєя) (довідка № 04-27/10-798 від 20.09.2019); Державним науково-дослідним інститутом інформатизації та моделювання економіки Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України (довідка №01/213 від 20.02.2019); Міжнародною громадською організацією «Міжнародна Антитерористична Єдність» (довідка №02/10/2019 від 17.10.2019); Міжнародною громадською організацією «Міжнародна академія інформатики» (довідка 2619-03/22 від 21.03.2019); ВНЗ «Національна академія управління» (акт від 13.12.2018).

Матеріали дисертаційної роботи на належному рівні висвітлені у 12 працях автора, зокрема є необхідна кількість публікацій у наукових фахових виданнях України та таких, що входять до міжнародних наукометричних баз. Слід зазначити, що наукові положення та результати дослідження, відображені в публікаціях здобувача, не містять суперечностей із положеннями сучасної економічної науки та достатньо повно відображають зміст представленої дисертації.

Враховуючи вищевикладене, представлене дослідження можна в повній мірі розглядати як таке, що вносить суттєвий вклад у розвиток науки у сфері економіки та управління національним господарством.

Щодо змісту автореферату, то він повністю відповідає основним положенням дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження

Позитивно оцінюючи роботу загалом, слід відмітити, що вона має певні недоліки й дискусійні положення.

1. Вважаємо, потребує уточнення 8 пункт наукової новизни Автором запропоновано методологічні основи системи оцінювання рівня тероризму, який визначається шляхом моніторингу, соціологічних досліджень, експертних оцінок, аналітичних розрахунків тощо, які, на відміну від існуючих, передбачають застосування багатofакторного аналізу впливу мережевого тероризму на національну економіку на основі макроекономічних показників. Втім, в тексті дисертації недостатньо обґрунтовані індикатори впливу даних факторів та не відбулося їх подальшого застосування.

2. Доречно було б і на часі більш детально проаналізувати практику застосування найновітніших блокчейн-технологій, які дозволяють тінізувати не тільки надходження капіталу з-за кордону, а і подальше його застосування. Утвердження цифрової ери та отримання Інтернетом необмежених можливостей для тіньових операцій стає підґрунтям для

різних терористичних проявів. Вважаю, що робота значно б виграла отримавши більш детальний розгляд цього питання.

3. Досліджуючи зарубіжний досвід регулювання систем неформальних грошових переказів (с. 147.) для аналізу автором обрано такі країни як: США, Німеччина, Велика Британія, Пакистан. Філіпіни. Безумовно, як зазначає автор «Для кращого розуміння суті регулювання систем неформальних грошових переказів, необхідно привести ряд прикладів міжнародного досвіду, які стосуються регулювання неформальних грошових переказів, з метою його можливого використання в українських умовах». Однак, на наш погляд, більш цінним для України було б дослідження досвіду наших найближчих сусідів – Польщі, Словаччини, Угорщини, з якими ще у 1990 р. ми знаходились фактично на одному рівні економічного розвитку, а відповідно і питання соціально-економічного розшарування (як передумови проникнення тероризму) стояло для них так само гостро.

4. Перспективним в дисертаційному дослідженні вважаємо бажання автора «створити в країні систему реального контролю, який би дозволив підвищити збирання податків, звести до мінімуму обсяги тіньової економіки та підприємницькі ризики, виключити зловживання самих контролюючих і правоохоронних органів, підвищити обсяги інвестицій і більш успішно інтегруватися у світову економіку. (С. 145), при цьому автор не достатньо, на наш погляд, приділяє уваги практичним рекомендаціям щодо забезпечення даного механізму на практиці.

5. Досить ґрунтовно в дисертаційній роботі висвітлені питання регуляторної політики держави та удосконалення державного механізму запобігання та протидії мережевому тероризму. Однак, пропозиції мають дещо рекомендаційний характер і не підтверджені аргументованим конкретним інструментарієм та розрахунками ефективності.

Разом з тим, вказані зауваження та висловлені дискусійні положення не зменшують вагомості дослідження дисертанта та не перешкоджають

позитивній оцінці дисертаційної роботи в цілому. Окремі зауваження можна розглядати як побажання здобувачу щодо напрямів подальшого дослідження проблеми.

Відповідність роботи вимогам Міністерства освіти і науки України

Дисертація викладена діловою українською мовою у відповідності з вимогами пп. 9, 11, 12, 13 діючого «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 (із змінами і доповненнями) є завершеною науково-дослідною роботою, виконана на належному науково-теоретичному рівні. Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають діючим вимогам Міністерства освіти і науки України. Автореферат за структурою й технічним оформленням відповідає стандартам визначеним МОН України. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації, достовірно розкриває її структуру й основні наукові положення.

Загальний висновок

Вивчення змісту дисертаційної роботи Ільченка Віктора Анатолійовича дає змогу зробити наступний висновок. Дисертаційна робота на тему «Державні засади запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України» є самостійним завершеним науковим дослідженням, яке характеризується суттєвою науковою новизною і практичною цінністю. Тема дисертаційного дослідження є актуальною, а її зміст відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Дисертантом отримані нові науково обґрунтовані важливі теоретичні й практичні результати, які в сукупності сприяють розв'язанню важливого наукового завдання – обґрунтування теоретико-методологічних підходів і розробки практичних рекомендацій

щодо впровадження державних засад щодо запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України.

За рівнем наукової новизни та практичної цінності, ступенем апробації й відображення в наукових працях дисертаційна робота «Державні засади запобігання та протидії мережевому тероризму в економіці України» відповідає встановленим вимогам, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, а її автор – Ільченко Віктор Анатолійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидат економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Офіційний опонент:

директор адміністративного департаменту
Міністерство закордонних справ України
доктор економічних наук, доцент

 В.С. Лук'янов